

LITERATOR

Jacob Cats werd 10 november 1577 geboren in Brouwershaven. Het werd Nederlands meest geciteerde literator.

Cats kijkt niet

door Piet Kleemans

Jacob Cats is verhuisd. De in Brouwershaven geboren dichter en staatsman kijkt niet langer uit over de Markt, maar heeft nu zicht op de kansel van de Sint Nicolaaskerk. Het door weer en wind danig aangetaste standbeeld wordt ter plaatse gerestaureerd. Daarna wordt een bronzen afgietsel gemaakt van het beeldhouwwerk. Dat bronzen beeld komt op de nu lege sokkel aan de Brouwe Markt.

Voor het uit Pierre de Rochefort-natuursteen gehouwen beeld is het plekje in de kerk de derde steek. Het stenen eerbetoon aan de dichter werd tussen 1827 en 1829 gemaakt door de Gentse kunstenaar Philippe Parmentier. In december 1829 werd in opdracht van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, departement Schouwen, het standbeeld geplaatst in de buurt van de plek waar nu de muzikent staat.

Toen enkele tientallen jaren later een stuk van de haven werd gedempt werd het beeld van Jacob Cats verplaatst naar de plek waar het tot gisteren stond, op de kop van de Markt. Wel ook weer met de blik op het stadhuis gericht. Op die plek heeft het beeld volgens beheerder van de Sint Nicolaaskerk Dries van Beveren heel wat meegemaakt. „Vroeger had je nog geen bestrating op de Markt. Dat waren allemaal van die losse keitjes. En dan was het voor kwajongens een sport om te proberen met zo'n keitje een vinger van het beeld af te gooien.”

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef Cats stenen beeltenis ongedeerd. Dankzij de inventiviteit van de Brouwenaren. Van Beveren: „In 1944 vuurden de geallieerden vanaf Walcheren en Noord-Beveland 'storingsvuur' af op Schouwen-Duiveland. Zo probeerden ze het de Duitsers - Schouwen-Duiveland was toen nog bezet - zo moeilijk mogelijk te maken. Om het beeld te beschermen tegen rond-

vliegende granaatscherven is het toen helemaal ingepakt in stro. Het leek net zo'n hooiklampe, maar het werkte wel.”

Na afloop van de oorlog werd Cats bevrijd van zijn strooien maatkostuum. Het beeld bleek onbeschadigd. Door de jaren heen sloeg de

tand des tijds echter genadeloos toe. Door weer en wind begon het beeld steeds ernstiger te verwerken. De handen van de dichter raakten kapot en ook op andere plaatsen begon het beeld langzaam maar zeker af te brokkelen. In 2003 werd het oorspronkelijk

spierwitte maar grauw geworden toe. Door weer en wind begon het beeld steeds ernstiger te verwerken. De handen van de dichter raakten kapot en ook op andere plaatsen begon het beeld langzaam maar zeker af te brokkelen. In 2003 werd het oorspronkelijk

bood aan de restauratie van het beeld te betalen. De kosten zijn geraamd op 40.000 euro. Als de restauratie van het standbeeld afgerond is, wordt een bronzen afgietsel van het beeld gemaakt. Het authentieke stenen standbeeld krijgt - na overleg met de kerkenraad -

een permanente plek in de Sint Nicolaaskerk. De bronzen broer van het stenen beeld van Jacob Cats wordt gemaakt door Myron BV uit Woudrichem en op de sokkel op de Markt geplaatst. Die sokkel wordt voor die tijd eveneens gerestaureerd.

Zorgvuldig ingepakt werd het standbeeld van Cats naar de Sint Nicolaaskerk overgebracht.

foto Dirk-Jan Gjeltema

Derde stenen standbeeld

Het standbeeld van Jacob Cats in Brouwershaven was destijds het derde stenen standbeeld van Nederland. In Rotterdam stond al Desiderius Erasmus en in Haarlem was een beeld opgericht voor Laurens Janszoon Coster.

Zwaar materieel

Voor de verhuizing van het standbeeld werd zwaar materieel ingezet. Nadat de stalen pinnen waarmee het beeld vastzat waren doorgeslepen, werd het stenen beeld met een kraan opgehesen en op een vrachtwagen gezet. Die vervoerde het naar de kerk.

langer uit over Markt Brouw

Speurtocht naar deel van hand standbeeld

De restauratie van het standbeeld van Jacob Cats wordt uitgevoerd door steenhouwer Hans van den Berg uit Middelburg.

Die gaat allereerst in kaart brengen wat er precies moet gebeuren om het beeld weer in oude luister te herstellen. In het kader daarvan probeert Van den Berg er achter te komen hoe de grotendeels verdwenen rechterhand van Cats oorspronkelijk beeldhouwd was. Het bestuderen van honderden foto's heeft nog onvoldoende opgeleverd. „De meeste zijn van behoorlijke afstand genomen. Daar heb ik niet zoveel aan.”

Van den Berg verwacht enkele dagen nodig te hebben voor de restauratie. „Maar dan moet het wel wat warmer worden. Ik werk met speciale mortel en die is pas te gebruiken bij een temperatuur van boven de twaalf graden.”

Stichting Renesse in de bres voor cultureel erfgoed

Stichting Renesse betaalt de kosten van de restauratie van het stenen standbeeld van Jacob Cats en het maken en plaatsen van een bronzen afgietsel ervan. Dat doet de stichting omdat zij het belangrijk vindt dat het cultureel erfgoed van Schouwen-Duiveland behouden blijft, zegt woordvoerder Dick Kooman. In 2001 werd met dat oogmerk de 'dochterstichting' Monumenten Schouwen-Duiveland opgericht. Eén van de eerste wapenfeiten van die stichting was de aankoop van het door de gemeentelijke herindeling buiten gebruik geraakte monumentale stadhuis van Brouwershaven. In 2007 werden drie torens - waaronder de bekende Plompe Toren van Koudekerke - en vier stralvjes verspreid over het eiland overgenomen van de gemeente Schouwen-Duiveland.